

8. Ломов А.А. Системность в психологии. / Ломов А.А. — М.: Института практической психологии. — Воронеж : НПО «МОДЭК», 1996. — 384 с. — (Сб. статей под ред. В.А. Барабанщикова, Д.Н. Завалишиной, В.А. Пономаренко).

9. Ломов Б.Ф. Методологические и теоретические проблемы в психологии. / Ломов Б.Ф. — М.: Наука, 1984. — 445 с.

10. Ломов Б.Ф. О системном подходе в психологии. / Б.Ф. Ломов // Вопросы психологии. — 1975. — №2. — С. 31-45.

11. Лурия А.Р. Основы нейропсихологии. / Лурия А.Р. — М.: Академия. — 2006. — 384 с. — (Серия: Классическая учебная книга).

12. Маслова Н.В. Ноосферное образование. / Маслова Н.В. — М.: Институт холодинамики, 2002. — 338 с. — (Монография).

13. О'Коннор Дж. Искусство системного мышления : необходимое знание о системах и творческом подходе к решению проблем / Джозеф О'Коннор и Иан Макдермотт : пер. с англ. — М.: Альпина Бизнес Букс, 2006. — 256 с.

14. Платонов К.К. О системе психологии. / Платонов К.К. — М.: Мысль, 1972. — 217 с.

15. Платонов К.К. Система психологии и теория отражения. / Платонов К.К. — М.: Наука, 1982. — 309 с.

16. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. / Рубинштейн С.Л. — СПб.: Питер, 2002. — 720 с. — (Серия: «Мастер психологии»).

17. Сурмин Ю.П. Теория систем и системный анализ: Учеб. Пособие. — К.: МАУП. — 368 с.

18. Толкачев В.К. Роскошь системного мышления. / Толкачев В.К. — СПб.: Эмпатия, 1999. — 348 с.

ИНДИВІДУАЛЬНИЙ ПІДХІД У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ

УДК: 378.013+332.45+330.092+332

Костенко Р.В.

Стаття присвячена методологічним засадам професійної підготовки майбутніх економістів. Досліджено сутність індивідуального підходу в освіті. Наголошується на необхідності застосування індивідуального підходу у професійній підготовці майбутніх економістів.

Ключові слова: майбутні економісти, професійна підготовка, індивідуальний підхід.

ИНДИВІДУАЛЬНЫЙ ПОДХОД В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ ЭКОНОМИСТОВ

Костенко Р.В.

Статья посвящена методологическим основам профессиональной подготовки будущих экономистов. Исследована сущность индивидуального подхода в образовании. Подчеркивается необходимость применения индивидуального подхода в профессиональной подготовке будущих экономистов.

Ключевые слова: будущие экономисты, профессиональная подготовка, индивидуальный подход.

THE INDIVIDUAL APPROACH IN VOCATIONAL TRAINING OF THE FUTURE ECONOMISTS

Kostenko Rostyslav Valeryovych.

The article is devoted to methodological bases of vocational training of the future economists. The essence of the individual approach in education is investigated. The necessity of application of the individual approach for vocational training of the future economists is emphasized.

Key words: *the future economists, vocational training, individual approach.*

Актуальність. На сучасному етапі розвитку нашого суспільства все більшої актуальності набуває проблема формування професійної компетентності майбутніх фахівців економічного профілю. У науково-педагогічній літературі запропоновано багато моделей професійної підготовки майбутнього економіста. Вивчаючи їх, вважаємо необхідним дослідити проблему застосування педагогічних методів та прийомів для реалізації у процесі професійної підготовки цих моделей.

На нашу думку, для вирішення даної проблеми необхідно запровадити у навчально-виховний процес вищого навчального закладу індивідуальний підхід. Як справедливо зазначає Л.М. Дибкова, “лише розглядаючи кожного студента як особистість, що має унікальний, властивий лише їй набір індивідуальних особливостей, можна коригувати ті чи інші позитивні якості і зменшувати рівень негативних” [8, с. 34].

Індивідуальний підхід, як педагогічна проблема врахування вікових та індивідуальних особливостей студентів, набуває все більшої актуальності та зумовлює появу нових педагогічних технологій. У даному ракурсі вчені досліджують проблеми:

- оптимального поєднання загальних вимог навчально-виховного процесу вищого навчального закладу з індивідуальними особливостями та здібностями кожного студента;

- створення таких педагогічних умов, щоб майбутній фахівець мав змогу отримати якісну вищу професійну освіту та у процесі її отримання сформувався та розвинувся як особистість;

- виявлення чинників впливу на ефективність професійної підготовки майбутніх фахівців економічного профілю та врахування їх під час планування навчально-виховного процесу.

Постановка проблеми і ступінь дослідження. Вченими ґрунтовно досліджено сутність поняття „індивідуальний підхід” відносно професійної підготовки майбутнього фахівця.

І.П. Підласий вважає індивідуальний підхід важливим принципом педагогічної науки, який полягає в управлінні розвитком особистості та має в основі глибоке вивчення рис індивіда [19, с.139].

В.М. Галузінський, М.Б. Євтух визначають терміном «підхід» сукупність організаційних, педагогічних, психологічних та методологічних впливів на особистість майбутнього фахівця, завдяки яким забезпечується його ефективне та успішне навчання, виховання та розвиток, а в цілому – його професійна підготовка як сучасного професіонала і громадянина [5, с. 73].

На думку В.С. Лозниці, принцип індивідуального підходу до навчання полягає у дослідженні та врахуванні вікових та індивідуальних особливостей кожної особистості для максимального формування та розвитку позитивних якостей та перевиховання негативних особистісних якостей, а також у забезпеченні на основі цього більш якісного навчання та всебічного розвитку особистості [12, с. 228].

Проте проблема застосування індивідуального підходу у професійній підготовці майбутніх економістів потребує подальшого дослідження.

Мета написання статті. Враховуючи актуальність даної педагогічної проблеми, метою даної статті ставимо розкриття методологічних засад професійної підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі індивідуального підходу.

Виклад основного матеріалу. Дослідженню індивідуального підходу до формування особистості приділяли значну увагу вітчизняні та зарубіжні вчені (Є.І. Головаха, Н.В. Паніна, Л.Г. Прусова, Дж. Равен, С.Л. Рубинштейн, А.В. Хуторський, Н. Хэйс та ін.).

Так, С.Л. Рубинштейн вважає, що під час аналізу пізнавальних, емоційних, або вольових психічних процесів відбувається перехід від дослідження загальних закономірностей до актуальних індивідуально-типологічних особливостей [23, с. 63]. Приділяючи значну увагу діяльнісному підходу, С.Л. Рубинштейн водночас наголошує на тому, що забезпечення всебічного розвитку особистості неможливе без урахування індивідуальних особливостей кожної особистості.

С.Д. Максименко зазначає, «що особистість цілісна, але у кожній окремій людині ця цілісність своя, чимось схожа на інших а чимось принципово відмінна. Так виходить на світло інша фундаментальна ознака особистості – її унікальність (індивідуальна неповторність)» [14, с. 26].

На думку Дж. Равена, індивідуальні особливості індивіда відіграють визначальну роль у навчально-виховному процесі. Великого значення він надає формуванню та розвитку компетентностей особистості та зазначає, що навчальний процес повинен базуватися на цінностях учня. Стосовно індивідуального підходу він наголошує на необхідності використання таких педагогічних технологій, що відрізнялися б від тих, які призначені для формування однакових компетентностей у різних індивідів [21, с. 120].

У контексті реалізації індивідуального підходу у професійній підготовці майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій, справедливою є думка О.П. Саннікової, що в умовах, коли «обов'язкові для всіх вимоги кожної професії передбачають стандартні професійно важливі якості особистості, різні професії характеризуються різним ступенем визначеності вимог до професіонала – як з точки зору процесу, так і з точки зору результату. У зв'язку з цим, виникає розрив між загальним обсягом знань, що вимагаються професією, й вибором необхідної інформації для розв'язання конкретних практичних завдань, між загальними «рекомендувально-заборонними» вимогами до процесуального боку діяльності та особливостями індивідуальної діяльності; між усередненим набором вимог до професійно важливих якостей особистості та реальними можливостями, здібностями і властивостями індивідуальності професіонала; між традиційними за-

гальними підходами, методами й необхідністю розробляти самостійні технології при розв'язанні часткових професійних завдань» [25, с. 106].

Вчена розглядає професіонала «з точки зору індивідуальних особливостей. Що проявляються у професійній діяльності. За цього підходу в діаді «діяльність-особистість» акцент зміщується з поняття «професійна діяльність» на поняття «особистість професіонала». Професійна діяльність розглядається не як жорстка імперативна детермінанта у формуванні особистості, а як поле застосування творчих можливостей індивідуальності» [25, с. 107].

У процесі дослідження особистісно-орієнтованого навчання А.В. Хуторським встановлено, що цим навчанням забезпечується індивідуальна творча самореалізація особистості як суб'єкта суспільних відносин, що відбувається на основі ефективної навчальної діяльності особистості. Підкреслюючи важливість застосування індивідуального підходу, він звертає увагу на те, що під час продуктивної навчальної діяльності особистість створює навчальну продукцію відповідно до свого індивідуального рівня розвитку [29].

Використання індивідуального підходу у професійній підготовці майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій передбачає:

- врахування вікових та індивідуальних особливостей студентів, їх загального рівня розвитку та мотивації майбутньої професійної діяльності;
- формування активної соціальної позиції майбутнього фахівця, враховуючи його індивідуальні особистісні характеристики, ділові та професійні якості;
- стимулювання ефективної освітньої діяльності майбутнього фахівця економічного профілю.

Вченими (І.Д. Бех, Р.О. Гришкова, С.В. Кульневич, Г. Олпорт та ін.) досліджено різноманітні форми індивідуального підходу.

Так, на думку Р.О. Гришкової в Україні сьогодні виникає необхідність зміни цільового спрямування освіти із забезпечення держави різноманітними фахівцями на задоволення освітніх потреб конкретної особистості для її всебічного розвитку, професійної самореалізації та конкурентоздатності на сучасному ринку праці [6].

І.Д. Бех вважає, що «надзвичайно важливо, щоб із ранніх етапів професійного становлення студенти почали осмислення свого ціннісного простору, побачили його зв'язок із цілями й завданнями обраної професії, а також були залученими у спеціально організовану роботу з розвитку своїх орієнтирів» [3, с. 266].

На думку Гордона Олпорта – представника диспозиційного напрямку в теорії особистості – в основу індивідуального підходу покладено такі положення: 1) унікальність кожної особистості можна зрозуміти через визначення її індивідуальних особистісних рис; 2) риса особистості є схильністю схожої поведінки в широкому спектрі ситуацій, поведінка особистості стабільна протягом тривалого часу в різноманітних ситуаціях; в) деякі риси індивіда можуть визначати та зумовлювати його поведінку. Вчений вважає, що єдиним вірним шляхом розуміння унікальності індивіда є зосередження уваги на його індивідуальних рисах [16, с. 341].

В.М. Бехтерев надає великого значення індивідуальним особливостям особистості, серед яких особливо виокремлює характер. Індивідуальні особли-

вості особистості він поділяє на дві групи: 1) пов'язані з органічною сферою особистості; 2) пов'язані з соціальною сферою особистості. Він вважає, що саме «завдяки цьому усі особистості можуть бути поділені передусім на егоїстів та альтруїстів [4, с. 399].

На думку В.М. Бехтерева, є й більш часткові особливості, які можуть бути домінуючими, такі як розумова працездатність, зосередженість, тонка уразливість, рішучість та ін. [4, с. 399].

Поняття «особистість» досить часто зустрічається у працях А.С. Макаренка. Індивідуальний підхід у формуванні окремої особистості він тісно пов'язує з педагогічним впливом на весь колектив. На його думку, «виховуючи окрему особистість, ми маємо думати про виховання усього колективу. На практиці ці два завдання будуть вирішуватися тільки спільно і тільки в одному загальному прийомі. У кожний момент нашого впливу на особистість ці впливи обов'язково мають бути і впливом на колектив. І, навпаки, кожне наше доторкання до колективу обов'язково буде вихованням кожної особистості, яка входить у колектив» [13, с. 52].

А. Бандурою – представником соціально-когнітивного напрямку в теорії особистості – викладено такі положення: 1) поведінка індивіда, особистісні аспекти та соціальний вплив є взаємопов'язаними детермінантами; 2) поведінка особистості, як правило, формується за допомогою спостережень, або прикладів; 3) в основі всіх аспектів функціонування особистості знаходяться емоції, мотивація та дії; 4) самоефективність означає здатність особистості до навчання контролю подій, що здійснюють будь-який вплив на її життя [27].

Стосовно значної ролі професійної діяльності та мотивації професійної діяльності у процесі становлення особистості справедливою є думка О.П. Саннікової, що «особистість, яка формується та існує в діяльності, являє собою складне динамічне утворення, стає головним компонентом професійної діяльності, що організовує, контролює, оцінює та перетворює діяльність і себе. При цьому особистість досягає досконалості тільки при високій мотивації і певній професійній спрямованості, зокрема, спрямованості на спілкування» [26, с. 188].

Цікавою для нашого дослідження є думка А. Маслоу – представника гуманістичної психології. Він розглядає мотивацію особистості у вигляді ієрархії домінуючих потреб: фізіологічних; безпеки та захисту; належності та любові; самоповаги; самоактуалізації. Індивідуальний підхід А. Маслоу розглядає у контексті таких положень: 1) сама сутність індивіда постійно спонукає його рух у напрямку особистісного росту, творчої діяльності та самодостатності; б) люди є самостійними та активними творцями свого власного життя, і повинні вільно формувати та розвивати стиль свого життя, що може обмежуватися лише фізичним та соціальним впливом [27].

У контексті індивідуального підходу в освіті, Г.С. Костюк зазначає, що «біологічне зумовлює й індивідуальні розбіжності у природних можливостях людей. У силу цих розбіжностей окремі індивіди по-різному вчать, з різною швидкістю, повнотою та глибиною оволодівають нагромадженими людством духовними цінностями, по-різному включаються в їх «примноження» і тим самим досягають різних рівнів розвитку своїх специфічних людських потреб і здібностей» [11, с. 80].

Натомість, О.М. Ткаченко підкреслюючи неповторну індивідуальність особистості, вважає, що «ця якість особистості, як і всі інші, є соціально детермінованою: суспільний розподіл праці є основою виникнення як соціально-типових, так і соціально-неповторних особливостей психіки людини. Оригінальність, неповторність якостей конкретної особистості, що є суттєвим у характеристиці її природи, залежить від соціальних, а не біологічних факторів» [28, с. 166].

Відтак, проаналізувавши подані концепції теорії особистості, доходимо висновку, що в будь-якій сфері діяльності велике значення має врахування індивідуальних особистісних характеристик. Особливе значення це має при застосуванні індивідуального підходу у професійній підготовці майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій, коли успішність засвоєння навчального матеріалу кожного майбутнього фахівця залежить від відповідності цього матеріалу його індивідуальним здібностям, професійним уявленням та уподобанням.

В.М. Мясичев підкреслює, що «здібність та її високий ступінь – талант є синтезом взаємопідсилюючих одна одну властивостей особистості, її активно-го та позитивного відношення до діяльності, так званої схильності до певного виду діяльності і тісно пов'язаного з цим наполегливого трудового зусилля в даній області» [15, с. 285].

С.Л. Рубінштейн зазначає, що «здібності – це зафіксована в індивіді система узагальнених психічних діяльностей. Для формування здібностей потрібно, щоб відповідні психічні діяльності узагальнилися, закріпилися в індивіді, стали здатними до переносу з одного матеріалу на інший» [24, с. 248].

Досліджуючи індивідуальний підхід в освіті, Дж. Равен наголошує, що „один із найбільш привабливих аспектів роботи для молодих людей полягає в тому, що вона дозволяє їм виконувати те, з чим вони успішно справляються, а не тільки однакові для всіх рутинні завдання, які обов'язкові в школі і в яких вони навряд чи змогли проявити себе з кращого боку. Висновок очевидний: людська талановитість надзвичайно різноманітна, і ця різноманітність слабко пов'язана з характером здібностей, які необхідні для успішного навчання в школі. Ми, таким чином, здійснюємо несправедливість щодо більшості учнів через своє невміння допомогти їм виявити і розвинути свої здібності” [21, с. 51].

На думку вченого, педагогічна проблема врахування та розвитку індивідуальних здібностей кожної особистості є досить актуальною та потребує подальшого дослідження. Він зазначає: „Ми все ще продовжуємо працювати з моделями здібностей і оцінювання, що з'явилися майже століття назад [21, с. 106].

Дослідивши основні положення теорії особистості, вважаємо що основними чинниками успішності професійної підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій є ті, що пов'язані із формуванням всебічно розвинутої особистості. Відтак, в основі навчально-виховного процесу вищого навчального закладу повинно бути врахування індивідуальних особливостей кожної особистості студента. Таким чином, успішне здійснення професійної діяльності майбутніми фахівцями економічного профілю передбачає сформованість у них індивідуальних особистісних якостей.

Як справедливо зазначає Л.М. Дибкова, «особистість являє собою певний набір рис, які перекривають одна іншу і є тільки відносно незалежними одна від одної. Деякі риси корелюють одна з іншою, це дає змогу, знаючи одну рису, припустити існування іншої» [8, с. 40]. На її думку, «на успішність будь-якого індивіда впливає комплекс психологічних характеристик: самоактуалізація, ступінь самостійності, впевненість, відповідальність, потреба в спілкуванні, рівень самооцінки та потреби в схваленні, імпульсивність, рівень ригідності, емпатія, творчість, рівень і складові мотивації (зовнішня/внутрішня атрибуція, мотивація до успіху, спрямованість на оцінку), рівень зовнішнього та внутрішнього контролю і самоконтролю» [8, с. 40-41].

Враховуючи те, що у педагогічній діяльності неможливо дослідити кожну зазначену характеристику, з метою визначення основних факторів впливу на процес професійної підготовки майбутніх фахівців економічного профілю до роботи на валютному ринку уявляється доцільним зосередити увагу лише на більш суттєвих з них.

На думку Л. Первіна, у будь-якій моделі структури індивідуальних особливостей індивіда можна виокремити п'ять основних чинників, кожен з яких характеризує групу більш конкретних особистісних властивостей: екстраверсія, свідомість, невротизм, доброзичливість, відкритість до досвіду [17, с. 288].

У сучасних умовах прискореної комп'ютеризації та інформатизації досить актуальним є застосування нових педагогічних технологій, що створюють майбутнім фахівцям економічного профілю умови для самоосвіти, саморозвитку та самореалізації. Вони повинні базуватися на таких трьох компонентах:

- науково-світоглядний, спрямований на формування наукового світогляду та професійної свідомості майбутніх фахівців економічного профілю;
- навчально-професійний, який формує у майбутніх економістів систему професійних знань, умінь та навичок;
- індивідуально-особистісний, спрямований на формування та розвиток індивідуальних особистісних якостей.

Світогляд можна вважати однією з головних властивостей особистості майбутнього фахівця. За допомогою його відтворюється соціальна реальність, одночасно з цим формується характер індивіда як «психологічний стрижень людини, що стабілізує її соціальні форми активності» [8, с. 44-45].

Як справедливо зазначає І.А. Зязюн, «освіта як спосіб відтворення людини в культурі передбачає не лише засвоєння дидактики існуючого соціального досвіду («сталого» культури) і розвиток особистості на цій основі, але і створення образу світу і свого образу у цьому світі» [10, с. 358].

На думку Л.М. Дибкової, «в особистості важливо бачити не тільки загальне, а й своєрідне. Таке розуміння її сутності передбачає погляд на неї не тільки як на соціальну, а й як на індивідуальну, самобутню істоту» [8, с. 45].

В.В. Рибалка вважає, що «сама сукупність соціально-психологічних якостей утворює соціальність особистості, що неможлива без інтеграції із сукупністю індивідуально-психологічних якостей, тобто індивідуальності особистості. Єдність соціальності та індивідуальності, що не виключає суперечності між ними, й утворює особистість як певний доцільний синтез двояко визначених її психологічних якостей» [22, с. 487].

С.Л. Рубінштейн зазначає, що «особистість є тим значнішою, чим більше в індивідуальному переломленні в ній представлено загальне. Індивідуальні властивості особистості — це не одне й те ж, що особистісні властивості індивіда, тобто властивості, що характеризують її як особистість» [24, с. 243].

А.В. Петровський зіставляє поняття «особистість» з поняттям «індивідуальність». Проте, як і О.М. Леонт'єв, А.В. Петровський вважає, що особистість та індивідуальність утворюють певну єдність, але не тотожні одне одному. На думку А.В. Петровського, «індивідуальність проявляється в рисах темпераменту, характеру, звичках, домінуючих інтересах, в якостях пізнавальних процесів сприйняття, пам'яті, мислення, уяви, у здібностях, індивідуальному стилі діяльності тощо» [18, с. 388].

Досліджуючи вплив індивідуальних особливостей на процес професійної підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій, не можна не помітити значну роль соціального впливу на результати цього процесу. Соціальний вплив відіграє значну роль у становленні кожної особистості як майбутнього фахівця економічного профілю. Спілкування, спільне або колективне вирішення навчальних проблем, колективна практична діяльність створюють основу для формування у майбутніх фахівців комунікативної професійної компетенції, яка є для них однією з ключових. Велике значення має соціально-психологічний мікроклімат у групі студентів, який є однією із сприятливих умов для формування та розвитку індивідуальних особистісних якостей кожного індивіда. Відтак, колективна навчальна діяльність є сприятливим чинником у професійній підготовці майбутнього фахівця економічного профілю, якщо під час її реалізації враховувати окремі індивідуальні психологічні особливості кожного студента.

Особистісні цілі та індивідуальні засоби їх досягнення дозволяють зрозуміти, яке значення особистість надає своєму життю. Вибір життєвих орієнтирів та цілей, як правило, відбувається індивідуально. Відтак, особистість, яка прагне до досконалості, здатна спланувати хід своїх дій і, таким чином, визначити і побудувати свій життєвий шлях. Після досягнення поставлених цілей, особистість підвищує самооцінку. Проте, у своєму прагненні до досконалості особистість може чинити як деструктивні, так і конструктивні дії. Деструктивні дії індивіда характеризуються егоїстичною поведінкою та прагненнями досягти успіху за рахунок праці інших. Конструктивність особистості, навпаки, проявляється у прагненні власних досягнень поряд з урахуванням інтересів інших людей [8, с. 45-46].

Дана проблема потребує подальшого дослідження та повинна враховуватися у професійній підготовці майбутніх фахівців економічного профілю до роботи на валютному ринку.

Діяльність майбутнього фахівця залежить від стилю його життя, під впливом якого формується його ставлення до певної спільноти та оточуючої дійсності. «Досягнення індивідом певного положення в суспільстві і, відповідно, високий рівень заробітку залежить від багатьох факторів таких як освіта (знання, вміння, високий інтелектуальний рівень), комунікативні здібності (знайомства і зв'язки, вміння спілкуватися з групами людей і з окремими індивідами тощо), практичний досвід, стан здоров'я (стан навколишнього середовища), природні здібності, соціальне походження, виховання, особисті дані

(різноманітний розвиток, активність, відповідальність, умотивованість, сила волі тощо» [7, с. 101].

Як справедливо зазначають К.О. Абульханова-Славська, А.В. Брушлинський, «особистість та її психічні властивості водночас є і передумовою і результатом її діяльності. За всієї своєї різноманітності основні властивості особистості, взаємодіючи одне з одним у конкретній діяльності людини, залишаються в реальній єдності особистості. Психічне обличчя особистості визначається реальним буттям людини і формується в її конкретній діяльності. А сама діяльність людини формується в міру того, як людина в процесі виховання і навчання оволодіває історично складним змістом матеріальної та духовної культури» [1, с. 66].

Таким чином, реалізація індивідуального підходу дозволить підвищити ефективність професійної підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій. Індивідуальний підхід до особистості кожного студента дозволить врахувати його індивідуальні особистісні характеристики, досвід навчальної та практичної діяльності, стан його професійної мотивації та самооцінки. Життєву та соціальну активність індивіда необхідно досліджувати у комплексі з його індивідуальними особливостями, оскільки особистість є неподільним цілим як у фізичному аспекті, так і в психолого-педагогічному. Відтак, існує єдність у мисленні, діях, почуттях, вчинках та інших проявах кожної особистості.

У процесі аналізу науково-педагогічної, філософської та психологічної літератури, методологічних положень вітчизняних та зарубіжних вчених щодо індивідуального підходу в освітній діяльності, доходимо висновку, що навчально-виховну діяльність у вищому навчальному закладі необхідно організувати так, щоб вона сприяла розвитку у майбутніх фахівців економічного профілю здатності до особистісного саморозвитку, самоосвіти та самовизначення. У сучасних умовах постає необхідність у формуванні у майбутніх економістів уміння обирати певні цілі, застосовувати раціональні та гуманні засоби їх досягнення, приймати відповідальні рішення, послідовно їх реалізовувати та критично аналізувати результати їх реалізації з метою закріплення їх у своєму власному досвіді. У контексті індивідуального підходу у навчально-виховному процесі, можна погодитись з думкою І.Д. Беха, що «цілі й наміри духовно зрілої особистості вкорінені в системі індивідуальних цінностей, завдяки чому вони виконують функцію організації її життєдіяльності» [3, с. 23].

Особистість майбутнього фахівця економічного профілю не може ефективно розвиватися в сучасних умовах, якщо у системі вищої освіти використовувати тільки метод трансляції готових знань. Постає необхідність у створенні умов для самостійного здобуття студентами необхідних знань, оволодіння ними уміннями самостійного дослідницького пошуку професійних знань та застосування їх у практичній діяльності. Професійна підготовка майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій ґрунтується на формуванні професійних компетентностей з урахуванням індивідуальних особливостей кожної особистості. Ці професійні компетентності формуються лише у комплексі з цінностями особистості, однією з яких є насамперед зацікавленість або інтерес у даному виді професійної діяльності.

Саме інтерес О.К. Дусавицький розглядає як рушійну силу активної діяльності особистості. При цьому вчений вважає, що «інтерес має бути зрозумілим не просто як спрямованість особистості, як її вибіркове відношення до чогось, навіть не як сума відношень, а як певна ієрархія відношень, що відображає всезагальне відношення індивіда до світу, в якому виявляється його цілісність. Переживання цілісного відношення «Я і світ» лежить в основі явища, яке ми називаємо інтересом. Інтерес є переживання індивідом своєї, певним чином зрозумілої, рефлексивної сутності» [9, с. 12].

Для здійснення ефективної професійної підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій необхідно вирішити перелік таких питань:

1) врахування можливостей кожного студента, оскільки у всіх майбутніх фахівців можна сформувати компетентність, враховуючи їх індивідуальні особливості;

2) виявлення у кожного студента комплексу індивідуальних особистісних властивостей, необхідних для успішного здійснення професійної діяльності у певній професійній галузі;

3) індивідуалізація навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі під час професійної підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій;

4) використання методів професійної підготовки, що сприяють формуванню професійної компетентності майбутніх економістів залежно від їх індивідуальних інтересів та здібностей;

5) розробка індивідуальних процедур оцінки результатів навчальної діяльності майбутніх фахівців економічного профілю.

У цьому контексті справедливо є думка Дж. Равена: «...на практиці змістом діяльності, яка має особистісну цінність, може бути досягнення конкретного результату або способу поведінки. ... перед тим, як братися за оцінку чийось здібностей, необхідно встановити цінності, захоплення або наміри даного індивіда... нема сенсу пробувати оцінити здібності людини поза зв'язком із суб'єктивно значущими для неї цілями... безглуздо оцінювати окремо когнітивний, афективний і вольовий компоненти» [9, с. 67].

Як справедливо зазначає Г.О. Балл, «формування готовності до професійної праці має поєднуватись із турботою про найкращу реалізацію здатностей особистості, найкращий вияв її індивідуальної своєрідності у різних сферах життя. Професійна орієнтація має бути складовою ширшої – життєвої орієнтації» [2, с. 67]. Стосовно індивідуального підходу у професійній підготовці вчений зазначає, що «через оволодіння особливими здатностями (специфічними для групи професій або конкретної професії) і через розкриття суто індивідуальних творчих потенцій особистість дістає змогу не обмежуватися засвоєнням всезагальних знань і цінностей на абстрактно-поверховому рівні, а сприймати їх як суб'єктивно значущі й конче потрібні їй у конкретній трудовій діяльності. Це, у свою чергу, створює для неї шанс зробити свій неповторний внесок у їхнє утвердження і конкретизацію (а може, навіть, модифікацію і збагачення)» [2, с. 70-71].

Висновки. Таким чином, застосування індивідуального підходу у професійній підготовці через урахування індивідуальних особливостей та розви-

ток індивідуальних здібностей кожної особистості майбутнього фахівця економічного профілю має велике значення для формування їх професійної компетентності та становлення індивідів як професіоналів в економічній сфері.

Перспективи подальших досліджень. Перспективи подальших досліджень полягають у розробці методичних засад професійної підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку.

Література

1. Абульханова-Славская К.А. Философско-психологическая концепция С.Л. Рубинштейна: К 100-летию со дня рождения [Текст] / К.А. Абульханова-Славская, А.В. Брушлинский. — М. : Наука, 1989. — 248 с.

2. Балл Г.О. Орієнтири сучасного гуманізму (в суспільній, освітній, психологічній сферах) [Текст] / Г.О. Балл. — Рівне : Видавець Олег Зень, 2007. — 172 с.

3. Бех І.Д. Виховання особистості: у 2 кн. Кн. 2 : Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади [Текст] / Іван Дмитрович Бех. — К. : Либідь, 2003. — 344 с.

4. Бехтерев В.М. Объективная психология [Текст] / В.М. Бехтерев. — М. : Наука, 1991. — 480 с.

5. Галузинський В.Г. Основи педагогіки та психології вищої школи [Текст] / В.Г. Галузинський, М.Б. Євтух. — К. : ІН ТЕЛ, 1995. — 168 с.

6. Гришкова Р.О. Економічне значення освіти і професійної підготовки [Текст] / Гришкова Р.О. // Економіка і управління, 2001. — №1. — С. 22–30.

7. Гришкова Р.О. Педагогічні умови реалізації особистісно-орієнтованого навчання іноземній мови студентів нефілологічних спеціальностей вищих закладів освіти : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 [Текст] / Р.О.Гришкова. — К., 2000. — 196 с.

8. Дибкова Л.М. Індивідуальний підхід у формуванні професійної компетентності майбутніх економістів : дис. к.пед.н. [Текст] / Дибкова Людмила Миколаївна; Академія педагогічних наук України; Інститут вищої освіти. — К., 2006. — 170 с.

9. Дусаविцкий А.К. Развитие личности в учебной деятельности [Текст] / А.К. Дусаविцкий. — М. : Дом педагогики, 1996. — 208 с.

10. Зязюн І.А. Наука і мистецтво педагогічної дії [Текст] / Зязюн І.А. // Професійна освіта: педагогіка і психологія. Польсько-український, україно-польський журнал / За ред. Т. Левовицького, І. Зязюна, І. Вільш, Н. Нічкало. — Ченстохова — Київ, 2001. — № 3. — С. 357-380.

11. Костюк Г.С. Избранные психологические труды [Текст] / Г.С. Костюк. — М. : Педагогика, 1988. — 304 с.

12. Лозниця В.С. Психологія і педагогіка : основні положення : навч. пос. для самостійного вивчення дисципліни [Текст] / В.С. Лозниця. — К. : „ЕксОб”, 1999. — 304 с.

13. Макаренко А.С. Коллектив и воспитание личности [Текст] / А.С. Макаренко / Составитель В.В. Кумарин. — М. : Педагогика, 1972. — 336 с.

14. Максименко С.Д. Психология личности : Пособие [Текст] / С.Д. Максименко, К.С. Максименко, М.В. Папуча. — К. : ТОВ «КММ», 2007. — 296 с.

15. Мясичев В.Н. Психология отношений. Избранные психологические труды [Текст] / В.Н. Мясичев / Под ред. А.А. Бодалева. — М. : Изд-во Института практической психологии, Воронеж : НПО «МОДЭК», 1995. — 356 с.

16. Олпорт Г. Становление личности : избранные труды [Текст] / Г. Олпорт. — М. : Смысл, 2002. — 462 с.

17. Первин Л. Психология личности: Теория и исследования: Пер. с англ. [Текст] / Л. Первин, О. Джон. — М. : Аспект Пресс, 2001. — 607 с.

18. Петровский А.В. Личность. Введение в психологию [Текст] / А.В. Петровский. — М. : Академия, 1996. — 496 с.

19. Подласый И.П. Педагогика [Текст] / И.П. Подласый. — М. : Владос, 1999. — 567 с.

20. Равен Дж. Компетентность в современном обществе. Выявление, развитие и реализация [Текст] / Дж. Равен. — М. : Изд. центр «Академия», 2002. — 412 с.

21. Равен Дж. Педагогическое тестирование: Проблемы, заблуждения, перспективы / Пер. с англ. [Текст] / Дж. Равен. — М. : “Когито-Центр”, 1999. — 141 с.

22. Рибалка В.В. Теорії особистості у вітчизняній психології та педагогіці: Навчальний посібник [Текст] / Валентин Васильович Рибалка. — О. : Букаев Вадим Вікторович, 2009. — 575 с.

23. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии [Текст] / С.Л. Рубинштейн. — СПб. : „Питер”, 1998. — 720 с.

24. Рубинштейн С.Л. Проблемы общей психологии [Текст] / С.Л. Рубинштейн. — М. : Педагогика, 1973. — 424 с.

25. Санникова О.П. Психологические контуры личности: форма и содержание [Текст] / Санникова О.П. // Актуальные проблемы социологии, психологии та педагогіки: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Тенденції розвитку психології в Україні : історія та сучасність». — К. : Либідь, 2006. — С.105-115.

26. Санникова О.П. Феноменология личности [Текст] / О.П. Санникова. — О. : СМІЛ, 2003. — 256 с.

27. Теории личности в западноевропейской и американской психологии: Хрестоматия по психологии личности [Текст] / Ред.-сост. Райгородский Д.Я. — Самара : Изд. дом «Бахрах», 1996. — 479 с.

28. Ткаченко О.М. Генетичний та функціональний зв'язок засобів комунікації та мислення [Текст] / Ткаченко О.М. // Філософська думка. — 1971. — №3.

29. Хуторской А.В. Современная дидактика : учебник для вузов [Текст] / А.В. Хуторской. — СПб : Питер, 2001. — 544 с.